

INTRODUCERE

STRUCTURILE STATALE MEDIEVALE DIN SUD-ESTUL EUROPEI

Bizanțul

La începutul evului mediu, Imperiul Bizantin era singurul stat existent în sud-estul Europei. În vremea împăratului Justinian (527-565), Bizanțul a cunoscut o perioadă de strălucire politică și militară. El a încercat să reconstituie imperiul roman universal, prin cucerirea Africii de nord în urma războiului cu vandalii (533-534), prin cucerirea Italiei, ca urmare a campaniilor lui Belizarie și Narses, după războiul cu ostrogoții (535-554) și a sud-estului Spaniei (554). O parte a acestor teritorii va fi pierdută mai târziu, după moartea lui Justinian.

Spre sfârșitul secolului al VI-lea (578-581), se produce invazia slavilor în Peninsula Balcanică, ocupă Tracia și Elada. Sub domnia lui Mauriciu (582-602), Imperiul încearcă să-și consolideze stăpânirea în Occident, dar și la Dunăre, și în acest scop generalul Priscus organizează campanii în nordul Dunării împotriva avarilor, slavilor și gepizilor. Dar, în 602, trupele romane de la Dunăre se revoltă, împăratul Mauriciu este ucis, iar centurionul Focas este proclamat împărat. Limesul danubian, abandonat de armată, este traversat de slavii care se instalează masiv în sudul Dunării.

În secolul al VII-lea, o dată cu domnia lui Heraclie (610-641), imperiul trece prin momente dificile, în anul 626, Constantinopolul e asediat de avari, slavi și perși, teritoriul său se restrânge sub presiunea arabilor, care cuceresc Siria, Palestina și Egiptul și a avarilor și slavilor, care se stabilesc în sudul Dunării și întemeiază primele state. În a doua jumătate a secolului al VII-lea (671-679), protobulgarii invadează Peninsula Balcanică și întemeiază un stat, cu care bizantinii încheie un tratat, în anul 681.

În secolul al VIII-lea, pe plan intern, Imperiul Bizantin este confruntat cu o puternică erezie, iconoclasmul (726-843), ca urmare a politicii împăraților dinastiei isauriene, Leon al III-lea și urmașii săi, care adâncește criza imperiului, slăbește legăturile cu Apusul și amplifică divergențele dintre Roma și Constantinopol. Încoronarea lui Carol cel Mare ca împărat al Apusului, în anul 800, la Roma, și politica sa antibizantină duc la pierderea definitivă a pozițiilor Imperiului în Italia, din care mai păstrează doar sudul acesteia. La începutul secolului al IX-lea, Imperiul ajunge tributar arabilor, iar în anul 811, armata bizantină este zdrobită de către bulgari și împăratul Nikephoros este ucis în luptă. La aceste înfrângeri, se adaugă o revoltă condusă de Toma Slavul (820-825), care asediază

Constantinopolul și noi victorii ale arabilor, care ocupă Creta, iar în anul 827, încep cucerirea Siciliei. În anul 860, rușii (slavii răsăriteni) organizează primul atac asupra Constantinopolului.

Imperiul își va redobândi stabilitatea și forța militară sub împărații dinastiei macedonene (867-1025), când statul bizantin atinge apogeul puterii sale. Împăratul Vasile I îi înfrânge pe arabi în regiunea Eufratului, iar în sudul Italiei ocupă Bari, Tarent și Calabria (875-885). Dar la începutul secolului al X-lea, Imperiul e confruntat cu noi pericole, astfel, în anul 907, flota Rusiei Kievene condusă de cneazul Oleg își face apariția în fața Constantinopolului, o flotă arabă pătrunde în Marea Egee, dar va fi înfrântă de bizantini. Mai grav este faptul că țarul bulgar Simeon organizează o campanie împotriva Bizanțului, asediază Constantinopolul (august 913), cucerește Adrianopolul (914) și înfrânge armata bizantină (august 917).

În prima jumătate a secolului al X-lea, bizantinii, după o serie de succese în Orient, trebuie să facă față, în 941, unui nou atac rus asupra Bizanțului, care este respins, urmat, în 944, de expediția cneazului rus Igor. După 960, împăratul Nikephoros Focas recucerește Creta și Cipru, iar succesorul său, Ioan Tzimiskes, atacă pe bulgari, cucerește Marele Preslav, capitala țaratului bulgar (971) și, în același an, îl înfrânge. la Durostorum, pe Sviatoslav, cneazul Kievului, și anexează Bulgaria răsăriteană și Dobrogea. Sub domnia lui Vasile al II-lea Bulgaroctonul (976-1025), Imperiul atinge culmea puterii politice și militare. În 986, el începe campania militară în Peninsula Balcanică, în urma răscoalei lui Samuel, întemeietorul Țaratului bulgar de Apus, în 1014, înfrânge pe bulgari, iar în 1018, bizantinii ocupă Ohrida și țaratul lui Samuel este desființat.

După moartea lui Vasile al II-lea (1025), au loc răscoale ale muntenegrenilor și bulgarilor, iar în 1043, se produce ultimul atac al rușilor asupra Constantinopolului. În a doua jumătate a secolului al XI-lea, se declanșează criza politică și militară a Imperiului Bizantin, care prefigurează decăderea sa. Astfel, în 1071, la Manzikert, bizantinii au fost zdrobiți de turcii selgiucizi, conduși de Alp Arslan, iar împăratul Romanos IV Diogenes a fost luat prizonier. Restabilirea temporară a Imperiului are loc sub dinastia Comnenilor (1081-1185). Împăratul Alexios I înfrânge pe normanzi cu ajutorul Veneției (1085), iar, în anul 1091, el îi înfrânge pe pecenegi, în bătălia de la Lebunion. După 1096, cu ajutorul cavalerilor Cruciadei I (1096-1099), el recuperează o serie de teritorii ocupate de selgiucizi, Niceea, Smirna și Efes. Sub împăratul Manuel I Comnen (1143-1180), Imperiul Bizantin cunoaște o ultimă perioadă de înflorire. El poartă noi războaie cu normanzii și ungurii, strânge relațiile economice cu orașele italiene, Veneția și Genova, și în urma victoriilor obținute instituie controlul asupra Dalmației, Croației și Bosniei. Dar, în 1176, o nouă înfrângere suferită de bizantini din partea turcilor selgiucizi anunță sfârșitul apropiat al puterii bizantine.

În 1185, revolta vlahilor conduși de frații Asănești este urmată de numeroase tulburări și evenimente dramatice, pentru ca, la 12 aprilie 1204, Constantinopolul să fie cucerit de cavalerii Cruciadei a IV-a. Urmarea acestei acțiuni a fost întemeierea, cu sprijinul Papei Inocențiu III, a Imperiului Latin de Răsărit și alegerea ca împărat a lui Balduin de Flandra, care este încoronat la Sfânta Sofia, la 16 mai 1204. După ocuparea

Constantinopolului, în aprilie 1204, Alexios și David Comnen întemeiază un stat bizantin în nordul Anatoliei, sub numele de Imperiul bizantin de Trapezunt. În același an, în mai, Theodor Lascaris (1204-1222) se refugiază în Bithinia și este proclamat împărat la Niceea, întemeind astfel Imperiul bizantin de la Niceea.

În 1214, Theodor Lascaris înfruntă pe David Comnen și cucerește o mare parte din coasta Anatoliei, aflată în stăpânirea Imperiului de Trapezunt. În 1224, Theodor Angelos, despotul Epirului, ocupă Thesalonicul și se proclamă împărat. În același an, Ioan Vatatzes (1222-1254), împărat de Niceea, înfrânge pe latini și ocupă toate posesiunile acestora din Asia Mică, apoi trece în Tracia și ocupă Adrianopolu, după care cucerește Thesalonicul (1246) și îl silește pe Ioan Angelos să renunțe la titlul de împărat și să i se supună. După alte victorii asupra latinilor, Mihail al VIII-lea Paleologul (1258-1282), recucerește Constantinopolul, la 25 iulie 1261, cu ajutorul flotei genoveze, punând capăt Imperiului Latin de Răsărit.

Însă și după 1261, Imperiul bizantin continuă să fie vulnerabil, căci, pe lângă dificultățile interne, se înmulțesc conflictele cu statele slave creștine, iar în prima jumătate a secolului al XIV-lea, apare un nou pericol, turcii. Aceștia ocupă cea mai mare parte a Asiei Mici, inclusiv Niceea, iar în 1354, ocupă Gallipoli, pentru ca, în 1359, ei să-și facă apariția sub zidurile Constantinopolului.

În cele din urmă, în ciuda eforturilor disperate ale ultimilor împărați bizantini, inclusiv încercarea de reunificare a bisericilor la Sinodul de la Florența (1439), la 29 mai 1453, după 52 de zile de asediu, Constantinopolul, cetatea sfântă a ortodoxiei, este cucerit de turcii conduși de sultanul Mahomed II, iar ultimul împărat al Bizanțului, Constantin al XI-lea Dragases, moare în luptă. După căderea marelui oraș, în 1456, este cucerită Atena, apoi, în 1460, despotatul de Moreea, iar în 1461, Imperiul bizantin de Trapezunt. Astfel, Imperiul bizantin și-a încheiat existența în istorie, însă, după formula lui Iorga „Bizanț după Bizanț”, el a continuat sub forma civilizației bizantine, în Țările Române și în Rusia.¹

Bulgaria

Slavii sudici, originari din stepele Asiei Centralei și care veniseră de la nord de Carpați, au trecut Dunărea, în anul 602, în urma revoltei armatei bizantine din această zonă. Ei au „măturat” efectiv Peninsula Balcanică, din Alpi până în Peloponez, ceea ce a dus, în timp, la schimbarea structurii etnice a regiunii. Sub presiunea slavilor, autohtonii elenizați, romanizați și alții, s-au retras în zonele de deal și de munte, de coastă sau din insule și au sfârșit prin a fi asimilați de noii veniți. În cele din urmă, a fost slavizată o întinsă suprafață cuprinsă între M. Adriatică și M. Neagră, iar creștinarea ulterioară a slavilor s-a produs prin intermediul influențelor suprapuse ale papalității și ale Bizanțului.

În a doua jumătate a secolului al VII-lea, s-a constituit primul stat slav din sud-estul Europei, sub numele de Uniunea celor șapte triburi, formațiune federată a Imperiului Bizantin. În aceeași perioadă, Uniunea triburilor bulgare de pe Volga, sub conducerea hanului Asparuh, fiul lui Kubrat, migrează spre apus, traversează stepele nord pontice, trece Dunărea și se stabilește în nord-estul Bulgariei de azi, în regiunea Varnei și la est de munții Stara Planina, în anul 679. Ajunși în sudul Dunării, bulgarii au găsit aici Uniunea

celor șapte triburi slave, pe care o vor supune. Amestecul celor două etnii a dus la slavizarea treptată a bulgarilor. În anul 681, împăratul bizantin Constantin IV Pogonatul încheie un tratat, prin care recunoștea existența statului bulgar, și astfel s-a constituit primul țarat (681-1018), cu capitala la Aboba-Pliska, apoi la Preslav.

În secolele următoare, statul bulgar își consolidează puterea și își extinde teritoriul. Sub hanul Krum (803-814), bulgarii distrug ultimele rămășițe ale avarilor din Panonia și anexează teritoriile stăpânite de ei până la Tisa (803-805), iar în anii 811-813 ei înfrâng armatele bizantine (împăratul Nikephoros este ucis în luptă), apoi atacă Adrianopolul și Constantinopolul. În perioada aceasta, ei exercită o dominație nominală asupra nordului Dunării. În timpul domniei hanului Omortag (814-831), urmașul lui Krum, bulgarii continuă politica de expansiune teritorială, iar în a doua jumătate a secolului al IX-lea, Macedonia centrală și sudul Albaniei sunt ocupate de bulgari. Sub domnia lui Boris (852-889), are loc creștinarea bulgarilor în 864-865, ei primesc creștinismul de rit răsăritean, fiind subordonați Patriarhiei de Constantinopol.

În vremea țarului Simeon (893-927), fiul lui Boris, statul bulgar a cunoscut maxima expansiune teritorială, de la Dunăre la Marea Adriatică și până în nordul Greciei. În urma războaielor victorioase cu bizantinii, el asediază Constantinopolul (913), cucerește Adrianopolul (914), înfrânge armata bizantină (917) și se proclamă „împărat al bulgarilor și al romeilor“ (925). După proclamarea lui Simeon ca împărat, arhiepiscopia de la Preslav este ridicată la rangul de patriarhie.

În perioada aceasta, secolele al IX - X-lea, asistăm și la o dezvoltare cultural-religioasă: discipolii lui Chiril și Metodiu, alungați din Moravia, sunt bine primiți în Bulgaria, își stabilesc centrul la Preslav, noua capitală, unde continuă activitatea de traducere și copiere a textelor religioase, întemeiază școli și răspândesc scrierea slavonă (în alfabetul chirilic).

După moartea țarului Simeon, în a doua jumătate a secolului al X-lea, ca urmare a unor probleme interne social-religioase (erezia bogomilă) și a unor conflicte cu rușii și bizantinii, statul bulgar slăbit a decăzut treptat. În 969, Preslavul e cucerit de cneazul rus Sviatoslav, aliat cu bizantinii, iar țarul bulgar Boris al II-lea (969-972) e luat prizonier. În cele din urmă, împăratul bizantin Ioan Tzimiskes îi alungă pe ruși și anexează Bulgaria estică și Dobrogea la Imperiu (972), iar patriarhia de la Preslav este desființată.

Însă statul bulgar și-a continuat existența în părțile de sud-vest ale țării, sub forma Țaratului bulgar de apus, condus de Samuel (969-1014), cu capitala la Prespa, apoi la Ohrida. În anul 1014, armata bizantină în frunte cu Vasile al II-lea provoacă o gravă înfrângere bulgarilor în bătălia de la Belașița, Samuel moare după luptă, iar în anul 1018, e ocupată Ohrida. Cucerirea Bulgariei este încheiată și statul (primul țarat) bulgar este desființat, iar patriarhia de Ohrida devine arhiepiscopie.

Statul bulgar va renaște abia spre sfârșitul secolului XII-lea, în 1185, când vlahii ajutați de bulgari se revoltă împotriva stăpânirii bizantine, sub conducerea fraților Petru și Asan, și se constituie astfel al doilea țarat bulgar (1187-1396). După mai multe lupte victorioase cu bizantinii, Bulgaria este eliberată, iar în anul 1201, Bizanțul recunoaște existența Țaratului bulgar. În anul 1196, după moartea celor doi frați Petru și Asan, puterea este

preluată de Ioniță Kaloianes (1197-1207), fratele mai mic al celor doi. Pentru că i se refuza recunoașterea de către Bizanț, el s-a adresat Romei și Papa Inocențiu al III-lea (1198-1216) i-a trimis o coroană, prin care îl recunoștea „rege al valahilor și bulgarilor“. După cucerirea Constantinopolului (1204) de către cruciați, el a angajat lupta cu noul Imperiu Latin de Răsărit și, în anul 1205, a înfrânt și a luat prizonier pe împăratul Balduin de Constantinopol. În 1207, aflat la asediul Adrianopolului, el va fi asasinat (ca și frații lui), de unul din comandanții săi.

Al doilea țarat bulgar va atinge apogeul puterii sale sub domnia lui Ioan Asan al II-lea (1218-1241), care a deținut temporar hegemonia în Peninsula Balcanică. În 1230, armata bulgară, condusă de țarul Ioan, înfrânge pe bizantini în bătălia de la Klokotnița, de pe râul Marița, iar în 1235, arhiepiscopia de la Târnovo este ridicată la rangul de patriarhie.

După moartea lui Ioan Asan al II-lea, în 1242-1243, Bulgaria este ocupată de tătari, iar în 1277-1280, are loc o răscoală antifeudală condusă de Ivailo. Acesta este proclamat țar, ocupă Târnovo (1278), apoi înfrânge pe bizantini (1280), însă în cele din urmă, Ivailo este ucis de tătari.

Statul bulgar slăbește treptat, în 1330, în bătălia de la Velbujd, armata bulgară este înfrântă de sârbi, țarul Mihail Sișman moare în luptă, și Bulgaria pierde o parte din teritoriu. Sub domnia lui Ivan Alexandru (1331-1371), țaratul bulgar se împarte în două state: țaratul de la Târnovo și țaratul de la Vidin. Turcii atacă Bulgaria, ocupă sud-vestul țării, și, în 1382, cuceresc Sofia. În cele din urmă, ambele state vor fi ocupate de turci, țaratul de Târnovo, în 1393, iar țaratul de Vidin, în 1396. În acest fel, statul bulgar a fost desființat și a intrat sub o lungă stăpânire otomană.²

Serbia

Prin comparație cu Bulgaria, informațiile noastre despre statul sârb medieval sunt mai puțin bogate. În același, datorită împrejurărilor istorice nefavorabile, statul sârb s-a născut mai târziu. Sârbii, popor slav ca și bulgarii, au pătruns în sudul Dunării în cursul secolului al VII-lea și s-au instalat inițial între râurile Sava și Morava, afluenți ai Dunării. Au fost convertiți la creștinism în a doua jumătate a secolului al IX-lea și se aflau sub jurisdicția Patriarhiei de Constantinopol, fiind de atunci ortodocși statornici.

Între secolele al VIII - XII-lea, cea mai mare parte a sârbilor locuiau în teritorii aflate sub stăpânire bizantină, apoi bulgară. În anul 924, țarul Simeon a organizat o campanie în Serbia, în urma căreia o serie de teritorii sârbe au intrat în componența țaratului bulgar. După anul 1018, când Bizanțul, în urma victoriilor obținute, a desființat statul bulgar, ținuturile sârbești și conducătorii lor s-au aflat în condiții istorice mai favorabile afirmării proprii. În această perioadă, au fost întemeiate două state, Zeta, în zona muntoasă, teritoriu pe care mai târziu se va închea statul Muntenegru, și Raška (Rascia), în partea de est, la câmpie. În Raška, la mijlocul secolului al IX-lea, istoricii îl menționează pe cneazul Vlastimir.

În prima jumătate a secolului al X-lea, mai precis între 928-950, sub domnia cneazului Časlav Klonimirovič, Serbia își obține independența față de bulgari. În această perioadă, Serbia cuprindea Rascia, Bosnia și Travunia, însă după 1018, în urma cuceririi Bulgariei de către Bizanț, ea intră în stăpânirea acestuia. Sârbii nu au acceptat ușor dominația străină și, în anul 1035, s-a declanșat răscoala cneazului Ștefan Vojislav (1036-

1051) din Duklja (Zeta) împotriva Bizanțului și obțin independența. Fiul său, Mihail (1050-1082) primește de la Papa Grigorie VII (1073-1085) titlul de rege în anul 1077. Sub domnia lui Constantin Bodin (1082-1101), regatul cuprindea toate teritoriile sârbe: Zeta, Rascia, Travunia, Zahunia și Bosnia. După moartea lui Constantin Bodin, statul s-a destrămat și a intrat sub dominația bizantină.

Ascensiunea statului sârb este strâns legată de acțiunile cnejilor (prinților) din dinastia Nemanja. Între anii 1168-1196, se încadrează domnia lui Ștefan Nemanja, întemeietorul dinastiei Nemanja, în Rascia. El, primul din această linie dinastică, devine mare jupan al Rasciei, iar descendenții săi au deținut puterea timp de două secole. Ștefan Nemanja a reușit să alipească Zeta la Rascia, a extins teritoriul său până la Marea Adriatică, iar în anul 1190, în urma tratatului cu Bizanțul, el a obținut recunoașterea de fapt a independenței statului sârb. Fiul său, Ștefan II Nemanja (1196-1227), care a fost supranumit „primul încoronat“, și-a luat titlul de rege, de fapt el a dobândit coroana regală a Serbiei, de la Papa Honoriu (1216-1227), în anul 1217, iar în anul 1219, a obținut recunoașterea autocefaliei arhiepiscopiei sârbe din Žiđa de la patriarhul ortodox exilat la Niceea. În fruntea ei se află călugărul Sava, fratele său, care va fi apoi sanctificat sub numele de Sf. Sava. În acest fel, Serbia devenise la începutul secolului al XIII-lea, un regat respectat, cu o biserică de-sine-stătătoare.

Dar, ulterior, cuceririle celui de-al doilea țarat bulgar s-au făcut în dauna teritoriilor sârbești, iar statul Nemanjiilor trebuia să fie atent și la înaintarea ungarilor dinspre nord. Mai târziu, spre sfârșitul secolului al XIII-lea, declinul statului bulgar și a celui bizantin, au impulsivat ascensiunea și expansiunea Serbiei. Achizițiile teritoriale dobândite în timpul lui Milutin (1282-1321) și Ștefan Dečanski (1321-1331), care înfrânge pe bulgari la Velbujd, au dus la extinderea teritoriului, însă apogeul statului medieval sârb a fost atins în timpul lui Ștefan Dušan (1331-1355), cel mai mare rege al Serbiei.

Având aceleași intenții de cucerire, ca și țarii bulgari, acest rege sârb, energic și ambițios și-a îndreptat atenția spre teritoriile din sud, unde sunt cucerite Macedonia, Albania, Epir, Thessalia, Akarnania și teritoriile sârbești până la Marea Adriatică. În septembrie 1345, Dušan ocupă Serres și se proclamă „împărat al sârbilor și al grecilor“, adăugând mai târziu la acest titlu pe acela de „împărat al bulgarilor și al albanezilor“. În 1346, el a înălțat arhiepiscopia de Peč la rangul de patriarhie și va fi încoronat împărat, la Skopje, de patriarhul Ioanichie, la 16 aprilie 1346. Tot la Skopje, în anul 1349, el a promulgat cunoscutul cod de legi, *Zakonic*, întemeiat pe dreptul bizantin și pe dreptul consuetudinar sârb, ceea ce a dus la consolidarea internă a Serbiei.

Centrul politic al Serbiei s-a mutat treptat spre sud, de la Raška la Priština, de aici la Prizren și apoi la Skopje, încât, sub Ștefan Dušan, Serbia a devenit cel mai puternic stat din Balcani, având un teritoriu cuprins între Dunăre, Marea Adriatică și Marea Egee. În 1355, Ștefan Dušan a ocupat Adrianopolul și s-a îndreptat spre Constantinopol, dar a murit în apropierea marelui oraș, la numai 46 de ani.

După moartea regelui în 1355, sub domnia fiului său, Ștefan Uroș (1355-1371), statul sârb a decăzut și apoi s-a destrămat. În anul 1371, odată cu moartea lui Ștefan Uroș, dinastia Nemanja s-a stins, iar teritoriul Serbiei a fost împărțit între cnejii și nobilii rivali. În septembrie

1371, regele Vukašin, succesorul lui Uroš, și despotul Uglieša au angajat bătălia de la Cirmen, pe râul Marița, unde au fost înfrânți de către turci care au ocupat sudul Serbiei. O nouă bătălie a avut loc la Pločnik, în 1387, unde armatele sârbo-bosniace, conduse de cneazul Lazăr, reușesc să-i înfrângă pe turci. Însă bătălia decisivă, care avea să hotărască soarta Serbiei, a avut loc la Kossovopolje (Câmpia Mierlei), la 15 iunie 1389, unde cneazul Lazăr, aliat cu bosniecii și macedonenii, este înfrânt de către turci și luat prizonier, apoi este ucis. În urma acestei înfrângerii, Serbia și-a pierdut independența și a devenit vasală a Imperiului Otoman. Urmașul lui Lazăr la conducerea Serbiei, cneazul Ștefan Lazarevič (1389-1426), în calitate de vasal, a participat alături de turci în luptele susținute de aceștia, în bătălia de la Angora (1402), apoi în 1403, el a recunoscut suzeranitatea regelui Ungariei, primind în schimb Belgradul, oraș aflat pe Dunăre și apoi l-a sprijinit pe noul sultan Mahomed I.

Lui îi urmează la tron, Gheorghe Brankovič (1427-1456), despot al Serbiei. Cu sprijinul regentului Huniade al Ungariei, el recucerește teritoriile ocupate de turci, care recunosc statul sârb prin pacea de la Seghedin (iulie 1444), însă după cruciada și bătălia de la Varna (noiembrie 1444), Brankovič este silit să treacă de partea turcilor. După sfârșitul domniei sale, în 1459, turcii ocupă Semendria și apoi desființează despotatul sârb. În felul acesta, statul medieval sârb își încetează existența până la începutul epocii moderne.³

Croația

Cele două popoare slave, croații și slovenii, după ce au pătruns în sudul Dunării, s-au stabilit în partea de nord-vest a Peninsulei Balcanice. Croații locuiau în ținuturile situate la nord de râul Sava și de-a lungul coastei Mării Adriatice. În secolul al IX-lea, izvoarele istorice amintesc pe cneazul Tromir (845-864), care s-a folosit de dificultățile Imperiului Bizantin și a cucerit teritorii de la bulgari. Spre sfârșitul secolului al IX-lea, dominația francă asupra Croației a luat sfârșit, iar în anul 879, cneazul Branimir, pentru a feri Croația de ingerințele bizantine, stabilește legături cu papalitatea. La începutul secolului al X-lea, Croația devine un stat veritabil, independent, sub domnia lui Tomislav (910-928), primul conducător croat, care își ia titlul de rege. În anul 925, el obține coroana regală de la papa Ioan X (914-928). În timpul lui Tomislav, este cucerită Slavonia, ținut situat între Sava și Dunăre, iar centrul statului croat era la Biograd, aflat pe coasta Dalmației. În jurul anului 1000, croații intră în conflict cu venețienii, care distrug flota croată și ocupă insulele și orașele de pe coasta Dalmației.

Sub domnia lui Petar Krešimir (1058-1074), Slovenia, țară situată mai la nord, e reunită cu Croația. Aflată în apropiere de hotarul dintre cele două lumi, răsăriteană și apuseană, și supusă atât influenței Romei cât și celei a Constantinopolului, Croația a fost scena unor controverse politice și religioase. Existau două grupări politice, una favorabilă unirii cu Roma și acceptării liturghiei latine, iar cealaltă urmărea introducerea ritului (liturghiei) slavon, prezent în bisericile ortodoxe slave. În cele din urmă, în timpul domniei regelui Zvonimir (1075-1089), conducătorii croați au optat pentru Roma, hotărând astfel destinul istoric al Croației. Croații au acceptat suzeranitatea papei, pentru a obține sprijinul Romei, în vederea recuceririi orașelor dalmate. Prin această alegere,